

УДК 821.111.09 «1572/1631»

М.В. МАРКОВА,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри романської філології та компаративістики

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПЕТРАРКІЗМУ ДЖОНА ДОННА У ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОМУ ДИСКУРСІ

У статті запропоновано огляд наукових праць, що стосуються проблеми петрарківських імпульсів у творчості англійського поета Дж. Донна. Розкрито ключові моменти літературознавчої дискусії про приналежність автора до петрарківської традиції, висвітлено аргументи науковців, що стоять як на позиціях петраркізму письменника, так і на позиціях його антипетраркізму.

Ключові слова: антипетраркізм, Дж. Донн, літературна традиція, петраркізм, поезія.

Українське літературознавство знає про англійського митця і проповідника кінця XVI – початку XVII ст. Дж. Донна надзвичайно мало. З автора досі не знято ярлик «реакційного барокового письменника», присвоєний йому заангажованою радянською наукою, тому перед вітчизняними дослідниками постає важливе завдання реабілітації поета через всебічне об'єктивне висвітлення художньої своєрідності його літературного доробку. Мета нашої статі – проаналізувати лише один із аспектів широкої проблематики, пов'язаної із творчістю Дж. Донна, а саме дискусію довкола питання причетності митця до петрарківської течії у європейській ліриці.

Генетичні зв'язки і типологічні паралелі поетичних текстів Дж. Донна, насамперед його головної збірки – «Пісні і сонети», «Книги пісень» Ф. Петрарки та англійської петрарківської поезії XVI–XVII ст. – одне із найбільш неоднозначних питань сучасного західного літературознавства. Якщо до XX ст. англійські та американські дослідники творчості Дж. Донна зосереджувалися в основному на вивченні художньо-стилістичних особливостей його «міцного» вірша та проблемах складної, вишуканої дотепності його текстів, то вже з початку XX ст. все частіше в науці про літературу починає актуалізуватися питання органічності/самобутності англійського автора на тлі домінуючої петрарківської традиції його часу.

Поширеною на початку минулого століття стала думка про те, що митець цілковито відкинув естетичні постулати петраркізму, аби створювати новаторські прогресивні тексти, що мають набагато більше спільного з лірикою модерністів, аніж із поезією елізаветинської епохи. Одним із перших таке твердження висунув Едмунд Госс – англійський літературний критик межі XIX–XX ст., котрий писав: «Донн був, я ризикну припустити, набагато модернішим і сучаснішим за більшість письменників його часу. Він заперечував класичні елементи і образність елізаветинців, при цьому не запозичуючи нічого ні з французької, ні з італійської традиції» [1, с. 64].

Головний аргумент на користь визнання віршів Дж. Донна антитрадиціоналістськими Е. Госс наводить у праці «Життя і листи Джона Донна» – доволі вдалому біографічному нарисі, в якому дослідник переконує, що любовна лірика митця є наскрізь автобіографічною – на противагу літературній фікції самого Ф. Петрарки та основної маси його англійських

послідовників. Проте насправді цей аргумент був потрібен насамперед самому вченому, котрий, пишучи біографію Дж. Донна, зіткнувся з проблемою дефіциту інформації про його життя за період з 1592 р. до 1602 р., а тому вирішив використати поетичні тексти митця, що ввійшли до збірки «Пісні і сонети», аби заповнити ці фактологічні лакуни. При цьому літературознавець не приховував своїх намірів: «Нашою роботою у цій біографії буде розбити початкову масу віршів і так акуратно перерозподілити цей матеріал, щоб він ілюстрував життя свого автора» [1, с. 60–61]. Зрозуміло, що такий дослідницький підхід важко назвати науковим, проте це не завадило утвердженню серед англійських учених, сучасників Е. Госса, твердого переконання про нерозривність зв'язку між життям Дж. Донна та його любовними віршами.

Найбільш відомий дослідник Дж. Донна минулого століття – Герберт Грирсон також суттєво доклався до створення антипетрарківської репутації поета. У 1912 р. він здійснив повне видання поетичних творів митця, що й досі вважається найбільш текстурально вивіреною. Пишучи у ньому про самого автора, Г. Грирсон малює портрет цинічного дотепника, демонстративного зухвальця, що навмисне уникав надзвичайно популярних у його час петрарківських тем та образів. Більше того, вчений переконує: «Із петрарківського кохання, до якого Шекспір ставився з легкою і чарівливою іронією, обітниць і сліз Ромео та Протея, Донн відкрито глузує» [2, с. XI].

Виняток дослідник робить лише для кількох поезій, написаних митцем для Анни Мор, леді Бедфорд та місіс Герберт – «Ноктюрн у день Св. Люсі» («A Nocturnal Upon St. Lucy's Day»), «Твікенгемський сад» («Twickenham Garden») та «Примула» («The Primrose»), у яких допускає наявність певних петрарківських імпульсів. Г. Грирсон пише: «Він («Ноктюрн» – М.М.) є дуже метафізичним, похмурим але щирим описом пустоти, якою є життя без кохання. Критики, я думаю, помиляються, коли не зважають на цей шар у піснях Донна, віршах петрарківського стибу, у яких петраркізм, однак, забарвлений реалістичною манерою Донна і його дратівливою дотепністю» [2, с. XXII]. І далі: «їхні (Дж. Донна та леді Бедфорд – М.М.) взаємні почуття були із того розряду, яким петрарківська традиція дає готові і впізнаванні засоби вираження <...> Вірш («Примула» – М.М.) є, без сумніву, <...> містичним оспівуванням краси, гідності і кмітливості Магдален Герберт – оспівування, що, однак, набирає форми (як у Петрарки) дорікань, дорікань, які через пристрасний характер Донна і його в'їдливість, здається, навіть межують зі зневагою» [2, с. XXIII–XXIV].

Зрештою, критик доходить висновку, що відносини Дж. Донна та петрарківської ліричної традиції були дуже непростими і їх навряд чи можливо однозначно кваліфікувати: «Невизначеність, що відчувається стосовно предмета (суперечки про петраркізм Дж. Донна – М.М.), виникає не із сутності самої любовної поезії, а з труднощів, із якими Донн узгоджується із петрарківськими конвенціями, тенденційності його гарячого серця і сатиричної дотепності, що проривається крізь приписаний тон поклоніння й скарг» [2, с. XXV].

1921 р., у вступній статті до укладеної ним антології «Метафізична лірика і поезія сімнадцятого століття», Г. Грирсон знову звертається до проблеми петраркізму Дж. Донна, стверджуючи, що «ставлення Донна до кохання є цілковито нешаблонним, за винятком тих випадків, коли він вирішує згайнувати час, іронічно обігруючи петрарківське поклоніння» [3, с. XIX].

Кількома роками по тому, у дослідженні «Зустрічні течії в англійській літературі сімнадцятого століття» (1929), вчений вже куди наполегливіше говорить про незалежність Дж. Донна від англійського петраркізму: «У ліричних і елегійних віршах могутнім повстанцем проти традиції петрарківського ідеалізму, «манірної поезії», яку ненавидів Готспур, був Джон Донн; і читач Доннових елегій та пісень відчує, що він справді переходив від однієї крайності до іншої, він покинув вершини самозречення, аби зануритися у грязеві ванни пристрасності і цинічного презирства до жінки» [4, с. 143–144].

Ще пізніше, у 1947 р., Г. Грирсон переконує: «Молодий Джон Донн був повстанцем проти всієї традиції (петрарківської – М.М.), не лише проти солодких сонетів, у яких вона струменіла <...>, але проти всього лицарського віровчення і обожнення жінки» [5, с. 97], він «розбив у щент петрарківські конвенції з їх солодкою дикцією і привів любовну поезію назад до природи» [5, с. 99].

Уплив Г. Грирсона на наступні покоління дослідників творчості Дж. Донна та позиції молодших науковців стосовно численних дискусійних питань, що стосуються художнього спадку митця, важко переоцінити. Він був, без перебільшення, найбільш шанованим видавцем англійського поета та найбільш авторитетним знавцем його творчості у ХХ ст., отже, магістральний напрямок розвитку всього доннівського дискурсу англійського літературознавства минулого століття визначався його ідеями та концептуальними твердженнями, в тому числі і стосовно петраркізму автора. Саме тому, на наш погляд, домінуючою для цього часу стала ідея про свідомий антипетраркізм Дж. Донна.

Якщо Г. Грирсон визначав протест Дж. Донна проти петраркізму у термінах «презирства до жінки», «чуттєвої прирастаті», то Дж. Лейшман натомість уважав, що Дж. Донн використовував петрарківські образи і мотиви, аби ще раз виявити свою нестримну дотепність. Такі вірші, як «Нерозбірливість» («The Indifferent»), «Піди впіймай зірку, що падає» («Go and Catch a Falling Star»), «Любовна алхімія» («Love's Alchemy»), літературознавець розглядав як типові приклади «демонстрації дотепності», «глузування з петрарківського обоження і платонівського ідеалізму Спенсера та інших авторів сонетів» [6, с. 144]. Однак така позиція не дозволила вченому «підігнати» всі випадки очевидної присутності елементів петраркізму у поезії Дж. Донна під свою концепцію. Так, для прикладу, інтерпретуючи поетичний текст під назвою «Нудьга» («Damp»), він зазначає: «Дивно, що Донн, котрий у молодості так свідомо і презирливо відкидав куртуазність і петрарківську традицію, тепер, у зрілі роки, грається із ними як масовий убивця величезного презирства» [6, с. 168].

Отож, можемо бачити, що такі дослідники, як Г. Грирсон та Дж. Лейшман, визнаючи за Дж. Донном випадки використання петрарківських елементів, кваліфікують їх як засоби для реалізації дотепності, об'єкт для іронії та висміювання. Спостерігаючи за цинізмом і жорстким гумором як вагомими елементами поезії Дж. Донна, вони доходять висновку, що автор не сприйняв поетичний спадок Ф. Петрарки і, відповідно, цілеспрямовано дистанціювався від нього.

Проти таких думок різко виступив інший авторитетний дослідник творчості Дж. Донна, автор праці «Джон Донн – петраркіст: італійські кончетті і теорія кохання у “Піснях та сонетах”» – Дональд Гас, котрий уважав, що, розглядаючи лірику митця як лише бездушну, механічну демонстрацію дотепності, Дж. Лейшман неправомірно «зводить її до простих жартівливих віршиків» [7, с. 193]. Учений підходить до проблеми петраркізму Дж. Донна дуже вдумливо і ґрунтовно та через порівняння збірки «Пісні і сонети» й поетичної творчості знайомих петраркістів на батьківщині «Книги пісень» доводить, що більшість ситуацій, тем і метафор англійського поета мали незаперечний прецедент в італійському петрарківському дискурсі.

Проміжну, нечітко визначену позицію у дискусії щодо петраркізму Дж. Донна займає Маріо Праз, на якого з однаковим успіхом посилаються прибічники обидвох сторін. Стверджуючи, що лише В. Шекспір виявив «справжню» непокору стосовно петрарківських смаків епохи, літературознавець, поряд із тим, зазначає, що Дж. Донн виказував «навіть більше свободи від петрарківської традиції, ніж В. Шекспір» [8, с. 279–280]. Водночас, розмірковуючи над тим, що Дж. Донн «очолив реакцію проти петраркізму в Англії», М. Праз стверджує, що митець у певному сенсі і сам був петраркістом, оскільки «неважливо, наскільки сильною є чиясь реакція, ніхто не може уникнути впливу певного історичного клімату» [8, с. 280].

Одне із тверджень М. Прази пояснює не лише його власне ухильне ставлення до питання петраркізму Дж. Донна, але й позиції тих, хто декларує антипетраркізм англійського автора: «Його (Ф. Петрарки – М.М.) особистість, здається, закріпилася в умах читачів із самого початку. Він є творцем поетичної мови, такої ж стійкої, як класичні ордери архітектури: інтерпретація його спадку може варіюватися лише у дуже вузьких рамках. Його потрібно або приймати таким, яким він є, або відкидати: можливості презентувати його з іншого кута зору немає» [8, с. 264].

Парадоксально, але, незважаючи на наведену вище ремарку, знайшлося дуже багато знавців літератури, які все ж змогли подивитися і на Дж. Донна, і на самого Ф. Петрарку «під іншим кутом зору», і чії праці становлять окремий вимір дебатів про петраркізм/антипетраркізм англійського автора.

Реакція проти однозначного маркування Дж. Донна як антипетраркіста розпочалася ще на початку 30-х рр. минулого століття. У монографії «Єлизаветинські звичаї кохан-

ня» Лу Емілі Пірсон дає відповідь на коментарі Г. Грірсона стосовно досліджуваної нами проблеми: «Підтримуючи і розділяючи погляди Грірсона, висловлені ним у дослідженнях поезії Джона Донна, зазначимо, однак, що він, як нам видається, не зовсім усвідомлював той факт, що поет, в цілому, був непричетний до повстання проти петраркізму, а лише відображав іншу фазу ренесансного ставлення до кохання» [9, с. 224]. Передбачаючи один із найпоширеніших аргументів у суперечках про петраркізм Дж. Донна, Л.Е. Пірсон переконує, що головною метою використання петрарківських елементів у творах митця був інтерес автора до того, «що може статися, коли думку, яку заступає кончетті¹, винести за її звичні рамки. Він (Дж. Донн – М.М.) <...> намагався вийти за межі їх звичних ідей, за рамки звиклого зображення кохання, аби відкрити те, що приховувалося в тіні» [9, с. 225–228].

Позиції петраркізму Дж. Донна обстоює у своїй монографії «Поезія Донна» і Клей Хант. Учений звертає увагу на оригінальне, самобутнє використання поетом петрарківських тем і метафор: «Навіть у ранній поезії Донн був далекий від непохитних опонентів петрарківської традиції – по суті, він використав майже всю петрарківську механіку, то тут, то там у своїх віршах, і іноді вживав її без будь-якого натяку на висміювання» [10, с. 7]. Дослідник наголошує на тому, що Дж. Донн не відмовлявся від елементів петраркізму у своїй поетичній практиці, проте по-різному маніпулював ними, намагаючись витворити із них щось нове, і припускає, що навіть сатиричне їх використання не виходить у митця за межі традиції: «Фактично, до того часу, як Донн розпочав свою літературну кар'єру, тенденція глузувати зі штучності петраркізму вже стала однією із петрарківських конвенцій» [10, с. 7].

Думку К. Ханта про те, що Дж. Донн користувався усталеними петрарківськими темами, мотивами і образами для створення цілком оригінальної поезії, підтримала і Гелен Гарднер: «Жвава драматична уява Донна трансформує те, що у багатьох випадках походить зі сховища тем європейської любовної лірики, чим виявляється прихований ступінь його літературного натхнення і природа його оригінальності» [11, с. XXI].

Вагоме значення для нашого дослідження має і праця Сильвії Руффо-Фіоре «Петраркізм Донна: компаративний погляд», у якій «Пісні і сонети» англійського автора вивчаються у прямих зв'язках із «Канцоньєре» Ф. Петрарки. Висновок авторки зводить до того, що поезія Дж. Донна аж ніяк не відкидає принципів петраркізму, а «показує, що велич Донна як новатора полягає у його «імітації» під Петрарку, розкритті латентних, прихованих можливостей розглядати кохання в межах петрарківської манери» [12, с. 11]. Розвідка С. Руффо-Фіоре є важливою ще й тому, що дослідження належності Дж. Донна до петраркізму здійснюється авторкою на матеріалі найбільш властивих, концентрованих, так би мовити, репрезентативних для самого Ф. Петрарки елементів.

Більш сучасні наукові праці, присвячені аналізованій проблемі, засвідчують зміцнення переконань у тому, що петраркізм усе ж мав вплив на поезію Дж. Донна. Так, для прикладу, Р.В. Гамільтон, аналізуючи сучасний йому стан дослідженості питання, зазначає: «Є три можливі підходи щодо належності Донна до петрарківської традиції. Найбільш поширеним є погляд, зараз вже трохи застарілий, що Донн є петраркістом настільки мінімально, наскільки це можливо для ренесансного поета в принципі. Більш сучасним прийнятим на сьогодні поглядом є той, що «Пісні і сонети», якщо розглядати їх у цілому, є абсолютним наслідком петраркізму або ж альтернативно – що у «Піснях і сонетах» є особливі вірші, які трактують ситуацію невзаємно закоханого, що є суто петрарківською» [13, с. 45].

Дуже однозначно, майже безапеляційно, з приводу петраркізму Дж. Донна висловлюється Леонард Таурні, котрий зазначає: «Те, що поезія Донна є частиною величезної європейської традиції, є зараз цілковито доведено» [14, с. 45]. Однак для нас є цілком очевидним, що з таким остаточним і беззаперечним твердженням погодитися неможливо, оскільки проголошувати будь-який підхід, теорію чи концепцію стосовно поезії Дж. Донна «цілковито доведеними» – означає ігнорувати складність його художніх текстів, необґрунтовано спрощувати їх.

Цікаво, що у дискусії про зв'язок Дж. Донна з європейським петрарківським рухом кількість науковців, котрі вивчають прямі, генетичні зв'язки між поезією Ф. Петрарки та

¹ Особливий тип метафори, який ґрунтується на парадоксальному поєднанні різнорідних, дуже далеких один від одного елементів, ексцентричному зіставленні антиномічних за своєю суттю понять, на оксюморонності.

творчістю англійського митця, дуже незначна. Практично у кожній більш-менш суттєвій праці, присвяченій літературознавчому аналізу художнього спадку Дж. Донна, робляться спроби відшукати у ньому петрарківські сліди, проте праць, безпосередньо присвячених досліджуваному нами питанню, насправді дуже мало (виняток у цьому контексті становить хіба що вже згадувана нами монографія С. Руффо-Фіорре). Такий стан речей, зрозуміло, аж ніяк не може розцінюватися як задовільний, оскільки поза увагою неправомірно залишається поетична творчість Ф. Петрарки як вихідний, найбільш концентрований варіант самого європейського петраркізму, його, так би мовити, стандарт. З іншого ж боку, такий плуралізм підходів до проблеми спричиняє включення любовної поезії Дж. Донна до куди ширшого інтерпретаційного контексту, ніж лише поезія самого родоначальника петраркізму, виводячи її тим самим у широку компаративну площину.

Ф. Петрарка, як нам видається, став жертвою несправедливої долі. Його ім'я у контексті розвитку європейського літературного процесу стало сьогодні все частіше асоціюватися не із «Книгою пісень», а з величезним масивом поезій, що переважно мають дуже мало спільного із креативністю, талантом і щирістю почуттів італійського митця. Вбачаючи у формі сонета точно визначений зміст – скаргу на безсердечну донну, а також приймаючи певний чітко окреслений набір метафор та оксюморонів за визначальні риси поетичної техніки Ф. Петрарки, багато натхненних співців кохання вибирали їх за відповідну точку для власних віршів про невзаємні любовні почуття. Як зазначає з цього приводу Стефен Мінта, «на жаль, багато петрарківських письменників дуже мало прогресували, порівняно зі стартовою точкою, тому їхні сонети залишилися переповненими живою смертю та солодкими болями, коханцями, що кидаються у бурхливе море, палають і мерзнуть не за сезоном, насиченими образами, що, зупевне, були загальною власністю загальноєвропейської традиції ще з часів самого Петрарки і продовжили циркулювати, зміцнені вагомістю його імені, аж до остаточної і неминучої втрати його літературної репутації» [15, с. 55].

У світлі сказаного стає очевидним, що при дослідженні проблеми петраркізму Дж. Донна слід насамперед проводити прямі паралелі між його лірикою та лірикою самого Ф. Петрарки, оскільки, якщо розглядати збірку «Канцоньєре» ізольовано від широкого петрарківського контексту, то вона виявляється абсолютно позбавленою тих надлишків та відсутності смаку, які вже традиційно асоціюються із самим феноменом петраркізму. Петрарківський закоханий у «Книзі пісень» далеко не завжди виглядає раболіпним щодо Лаури, покірливим своєму нещасливому провидінню, також він не завжди ідеалізує кохану жінку. Так само, як і подекуди аж надто уїдливі ліричний герой Дж. Донна частіше стоїть на позиціях зруйнованого життєвим досвідом ідеалізму, аніж вродженого цинізму – того самого зруйнованого ідеалізму, який іноді змушує і закоханого героя Ф. Петрарки говорити про жінок та кохання з іронією.

Через детальне вивчення поетичних текстів англійського митця та зіставлення їх із «Книгою пісень» можна, на наше переконання, продемонструвати, що теми, мотиви, образи, зображально-виражальні засоби поезії Ф. Петрарки та Дж. Донна не є аж такими відмінними і далекими один від одного, як це намагаються показати окремі дослідники. За великим рахунком, питання тут лежить у площині переломлення літературної традиції через призму індивідуальності автора, а саме у своєрідності тих шляхів, якими Дж. Донн «освоїв» типові ліричні ситуації, теми і образи «Канцоньєре» та самобутньо проінтерпретував їх у власній поетичній творчості. За такого підходу може стати зрозумілим, що англійський автор виявляв величезну винахідливість щодо використання традиційних елементів петраркізму – у вивченні цього аспекту його творчості і вбачаємо благодатний ґрунт для подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Gosse E. The Life and Letters of John Donne / E. Goose. – Gloucester: Peter Smith, 1959. – 934 p.
2. The Poems of John Donne: in 2 vol. / H.J.C. Grierson [ed.]. – Vol. II: Introduction and Commentary. – Oxford: Oxford University Press, 1912. – 254 p.
3. Metaphysical Lyrics and Poems of the Seventeenth Century: Donne to Butler / [ed. by H.J.C. Grierson]. – Oxford: Oxford University Press, 1969. – 244 p.

4. Grierson H.J.C. *Cross Currents in English Literature of the Seventeenth Century* / H.J.C. Grierson. – London: Chatto and Windus, 1929. – XIV + 343 p.
5. Grierson H.J.C. *A Critical History of English Poetry* / H.J.C. Grierson, J.C. Smith. – London: Chatto and Windus, 1947. – VIII + 539 p.
6. Leishman J.B. *The Monarch of Wit: An Analytical and Comparative Study of the Poetry of John Donne* / J.B. Leishman. – London: Hutchinson University Library, 1962. – 287 p.
7. Guss D.L. *John Donne. Petrarchist: Italianate Conceits and Love Theory in the Songs and Sonnets* / D.L. Guss. – Detroit: Wayne State University Press, 1966. – 230 p.
8. Praz M. *The Flaming Heart: Essays on Crashaw, Machiavelli, and Other Studies in the Relations Between Italian and English Literature from Chaucer to T. S. Eliot* / M. Praz. – Gloucester: Peter Smith Pub Inc, 1958. – 390 p.
9. Pearson E.L. *Elizabethan Love Conventions* / E.L. Pearson. – Berkeley: University of California Press, 1973. – VIII + 145 p.
10. Hunt C. *Donne's Poetry* / C. Hunt. – New Haven: Yale University Press, 1954. – 256 p.
11. Gardner H. *John Donne: The Elegies and the Songs and Sonnets* / H. Gardner. – Oxford: Clarendon Press, 1965. – XCIX + 272 p.
12. Ruffo-Fiore S. *Donne's Petrarchism: A Comparative View*. – S. Ruffo-Fiore. – Fienze: Grafica Toscana, 1976. – 130 p.
13. Hamilton R.W. *John Donne's Petrarchist Poems* / R.W. Hamilton // *Renaissance and Modern Studies*. – 1979. – No. 23. – P. 45–62.
14. Tourney L.D. *Donne, the Countess of Bedford, and the Petrarchan Manner* / L.D. Tourney // *New Essays on Donne* / [ed. by G.A. Stringer]. – Salzburg: Universitat Salzburg, 1977. – P. 45–59.
15. Minta S. *Petrarch and Petrarchism* / S. Minta. – New York: Barnes and Noble, 1980. – VII + 183 p.

References

1. Gosse, E. *The Life and Letters of John Donne*. Gloucester, Peter Smith Publ., 1959, 934 p.
2. Grierson, H.J.C. (ed.) *The Poems of John Donne*, in 2 vols., vol. II. Introduction and Commentary. Oxford, Oxford University Press, 1912, 254 p.
3. Grierson, H.J.C. (ed.) *Metaphysical Lyrics and Poems of the Seventeenth Century: Donne to Butler*. Oxford, Oxford University Press, 1969, 244 p.
4. Grierson, H.J.C. *Cross Currents in English Literature of the Seventeenth Century*. London, Chatto and Windus Publ., 1929, 343 p.
5. Grierson, H.J.C., Smith J.C. *A Critical History of English Poetry*. London, Chatto and Windus Publ., 1947, VIII + 539 p.
6. Leishman, J.B. *The Monarch of Wit: An Analytical and Comparative Study of the Poetry of John Donne*. London, Hutchinson University Library, 1962, 287 p.
7. Guss, D.L. *John Donne. Petrarchist: Italianate Conceits and Love Theory in the Songs and Sonnets*. Detroit, Wayne State University Press, 1966, 230 p.
8. Praz, M. *The Flaming Heart: Essays on Crashaw, Machiavelli, and Other Studies in the Relations Between Italian and English Literature from Chaucer to T. S. Eliot*. Gloucester, Peter Smith Pub Inc, 1958, 390 p.
9. Pearson, E.L. *Elizabethan Love Conventions*. Berkeley, University of California Press, 1973, VIII + 145 p.
10. Hunt, C. *Donne's Poetry*. New Haven, Yale University Press, 1954, 256 p.
11. Gardner, H. *John Donne: The Elegies and the Songs and Sonnets*. Oxford, Clarendon Press, 1965, XCIX + 272 p.
12. Ruffo-Fiore, S. *Donne's Petrarchism: A Comparative View*. Fienze, Grafica Toscana Publ., 1976, 130 p.
13. Hamilton, R.W. *John Donne's Petrarchist Poems*. *Renaissance and Modern Studies*, 1979, no. 23, pp. 45-62.
14. Tourney, L.D. *Donne, the Countess of Bedford, and the Petrarchan Manner*. *New Essays on Donne*. Salzburg, Universitat Salzburg Publ., 1977, pp. 45-59.
15. Minta, S. *Petrarch and Petrarchism*. New York, Barnes and Noble Publ., 1980, VII + 183 p.

В статье предложен обзор научных трудов, касающихся проблемы петраркистских импульсов в творчестве английского поэта Дж. Донна. Раскрыты ключевые моменты литературоведческой дискуссии о принадлежности автора к петраркистской традиции, освещены аргументы ученых, стоящих как на позициях петраркизма писателя, так и на позициях его антипетраркизма.

Ключевые слова: антипетраркизм, Дж. Донн, литературная традиция, петраркизм, поэзия.

The article offers an overview of scientific publications concerning issues of the Petrarchan pulses in the works of English poet John Donne. It reveals key moments of the literary discussions about the author's relation to the Petrarchan tradition, highlights the arguments of the scientists standing at the positions of the writer's Petrarchism and anti-Petrarchism.

Key words: anti-Petrarchism, J. Donne, literary tradition, Petrarchism, poetry.

Одержано 7.11.2016.